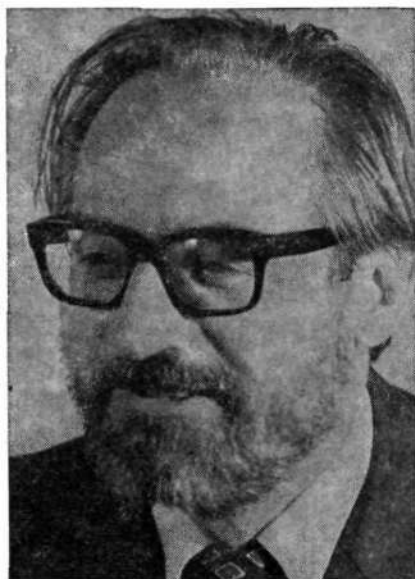

ali celo glavna literarna smer po modernizmu, vendar je gotovo vsaj to, da se bo težnja k uniformnosti modernega sveta tudi v literaturi zmeraj bolj srečevala z živimi silami pluralizma in različnosti, ki imajo svoj izvir v historičnosti nacionalno-regionalnih tradicij. Zato so tudi pesniki in pisatelji jugoslovanskih književnosti s svojim delom postavljani med oba pola sodobne literarne situacije — kot varuhi jezika ostajajo v območju nacionalne tradicije, kot ljudje moderne epohe morajo iz te tradicije iskati odgovor na vprašanja, ki jih zastavlja stanje modernega sveta. To pa je seveda predvsem usodno vprašanje metafizičnega nihilizma, njegovega izziva človeku in možnosti življenja onstran nihilizma, se pravi življenja, ki bi bilo zares »novo življenje« po Cankarjevi rabi teh besed.

Tone
Pavček

Pesmi z goličave

GOLIČAVA Na goličavi postavim hlev.
Na goličavi. Na burji. Na samem.
I Zemlji vzamem najtrdnjši kamen,
bogovom ogenj ali vsaj topel pepel
in iz hleva, novega doma na goličavi,
zaveje po bližnjem, po bližini živali.

Potlej bom hodil vanj v mrzlih dneh in nočeh
kakor v cerkev, ki je po meri človeka.
Iz vlažnih gobcev curel

bo duh po sopari, iz vimen slap mleka,
a iz velikih oči bo sijala razumnost živali
in svetloba samote na goličavi.

Novemu govoru se priučim
z besedami kože, stiska, dotika.
V molku bo prasketalo od polnih rim
in govorljiva molčečnost tega jezika
dopiše, po črki in po postavi,
zgodbo na nekem robu, pred koncem, na goličavi.

II Nisem, kar sem bil.
Ne iščem ptice,
ne iščem pota,
ne iščem kota;
čas iskanj je minil.

Na goličavi stojim.
Kar mora, pride.
Tako se daljava bliža,
tako te usoda križa
z dobrim in z zlim.

Tako še kdaj kdo
pride ponevedoma v goste
z rano na prsih
iz globač, iz izmučene hoste
in postojí tako

v svetu, ki ni več njegov,
na goličavi.
A ko ga hočem vzeti pod krov,
se nasmehne in dalje odpravi
bogvekam, proti večni daljavi.

Na goličavi stojim.
In spet čakam, da pride.
Kot čez mrtvo okostje šklepeče
veter, a jaz šepečem
noro molitev z njim.

VINOGRADI Na tej strani srca in svetlobe stojijo
s koreninami v prsti, s prsti poganjki
na vetru in v negotovem. Stojijo
pod ravnodušnim nebom, v svojo prihodnost vdani
kot pričevalci življenja in verujoči pogani.

Ne poznajo ne cika ne kana
poznejših dni. So le svetlo, polno pričakovanje
od aprila, ko se zelena in nenadejana
naseli ljubezen s sokovi vanje,
pa do jeseni, ko jih je eno samo dajanje.

Na tej strani srca stojijo, speljani
s kordoni kakor človeku po rami
in skozi telo in po najglobji rani . . .
Z njimi kakor z viticami grabim za žice
in izgovarjam za njimi stare zdravice

življenju, ki je s sveta in od smrti
zbežalo počivat na srčno stran, k trti.
Z njima minevam kot ujme, bivam
v suši in moči. In vame se toči
prihodnja pijanost, kot up varljiva,
kot milost živa.

SENCE Padajo.
Ne več kot kopje,
ne več navpično naravnost v rano,
z ostrino igle v sredico tkiva;
padajo
blago, poševno,
kot da mi dana
je nova mera časa, častna, prizanesljiva.

Padajoč mečejo
temne podobe na platno
dne kakor prizore iz starega filma.
O, bože mili! Kako je to davno!
Ta kratkotrajna strast, ta silna
gorečnost biti v zenici dneva,

v fokusu merjenj z resnico,
tik pod kopjem in pod strelico,
ki ne zgrešljivo, v polno zadeva.

Padajo sence.

Brez strme drznosti, kakor brez volje
in brez ostrine.

Poševno. Pobotano. Blago.

Glej: tako na vse ožje polje
stopa

čas govoreče tišine

ali čas, da pospraviš prtljago.

Tone
Partljič

Pepsi

1.

Krivica boli. Tudi tako bi lahko poimenovali začetek spisa o mladem gledališkem igralcu Rastku Miškiču, ki so mu vsi pravili kar Pepsi, ker je med študijem na igralski akademiji nastopal v televizijski reklami za pepsi kolo. Ja, krivica boli. To spoznanje je menda napisano na kožo prav vsakemu človeku, bodisi mlademu ali staremu, ženski ali moškemu, ženskarjem ali ho-

moseksualcem... Že učiteljice v osnovni šoli vejo, da je občutek krivice nekaj osnovnega, lahko bi rekli s tujko — primarnega v človeku, zato tudi dajejo pisati otrokom šolske in domače naloge s takim naslovom. Krivica boli. To pali tako v tretjem tako v osmem razredu, za domačo nalogo ali v šolskem glasilu. Krivica boli, res je. Krivica boli starčka, ki prvega prešteva pokojnino; ženo, ki ljubi moža in se žrtvuje zanj, on pa ima ljubice, ki jim zatrjuje, kakšna krava je njegova žena; krivica boli šoferje, kadar plačajo kazen, športnike, kadar izgubijo tekmo, zdomce, ko jim cariniki zaračunajo in obdavčijo predmete, ki so si jih zaslužili s trdim delom; krivica boli morilca, ki za umor dobi osem let zapore in se ogorčen pritoži... Kakšna krivica